

“FLIPPED CLASSROOM” METODIKASI VA ZAMONAVIY O‘QITISH USLUBLARI

Khodzhanizyazova Soniya Maratovna

Doctoral candidate at the Nukus State Pedagogical Institute named after Ajiniyaz

Annotatsiya. Mazkur maqolada ta’lim jarayonida keng qo’llanilayotgan innovatsion pedagogik yondashuvlardan biri — “Flipped classroom” metodikasi hamda zamonaviy o’qitish uslublari tahlil qilinadi. Tadqiqotda ushbu metodikaning mazmuni, afzalliklari, o’quv jarayonidagi o’rni va samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, interaktiv ta’lim texnologiyalari, talaba markazli yondashuv va raqamli resurslardan foydalanish orqali o’quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish imkoniyatlari ko’rib chiqiladi hamda pedagogik jarayonda qo’llash bo’yicha ilmiy xulosalar beriladi.

Kalit so‘zlar: flipped classroom, zamonaviy ta’lim texnologiyalari, interaktiv metodlar, talaba markazli ta’lim, raqamli ta’lim resurslari, innovatsion pedagogika, faol o’qitish metodlari.

Kirish

Hozirgi kunda ta’lim tizimi jadal rivojlanib borayotgan axborot texnologiyalari va global bilim almashinuvi jarayonlari ta’sirida tub o’zgarishlarni boshdan kechirmoqda. An’anaviy o’qitish usullari, asosan, o’qituvchi markazli bo’lib, bunda bilimlar auditoriyada ma’ruza shaklida beriladi, mustahkamlash esa uyga vazifa sifatida topshiriladi. Biroq zamonaviy ta’lim konsepsiyalarida o’quvchi yoki talaba markazli yondashuv ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtai nazardan, innovatsion pedagogik metodlardan biri bo’lgan “Flipped classroom” metodikasi ta’lim jarayonida keng qo’llanilmoqda. Ushbu metodika o’qitish jarayonining an’anaviy tuzilishini o’zgartirib, o’quv materiallarini talabalarga darsdan oldin mustaqil ravishda o’rganish imkonini beradi. Dars jarayonida esa o’rganilgan nazariy bilimlar asosida muhokama, tahlil, amaliy mashqlar va guruhli faoliyatlar amalga oshiriladi. Zamonaviy o’qitish uslublari, xususan, interaktiv metodlar, raqamli texnologiyalar, masofaviy ta’lim vositalari hamda multimedia resurslari o’quv jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun ham “Flipped classroom” metodikasi zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg’unlashgan holda o’quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, tanqidiy tafakkurni shakllantirish va bilimlarni chuqur o’zlashtirishga xizmat qiladi. Mazkur maqolaning maqsadi — “Flipped classroom” metodikasining mohiyati, afzalliklari va zamonaviy o’qitish uslublari bilan o’zaro bog’liqligini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Asosiy qism

“Flipped classroom” metodikasi ingliz tilidan tarjima qilinganda “teskari sinf” yoki “teskari o’qitish modeli” degan ma’noni anglatadi. Bu metodika an’anaviy ta’lim modeliga qarama-qarshi bo’lib, o’quv jarayonining tuzilishini o’zgartirishga asoslanadi. An’anaviy.

modelda o'qituvchi dars davomida yangi mavzuni tushuntiradi, o'quvchilar esa uyga vazifa sifatida mashqlar bajaradi. "Flipped classroom" metodikasida esa bu jarayon teskarisiga amalga oshiriladi. Ya'ni, talabalar yangi mavzu bilan avvaldan tanishib chiqadilar. Buning uchun video darslar, elektron taqdimotlar, ilmiy maqolalar yoki boshqa raqamli materiallardan foydalaniladi. Dars vaqtida esa o'qituvchi ma'ruza qilish o'rniga talabalar bilan birgalikda muhokamalar o'tkazadi, muammoli vaziyatlarni tahlil qiladi va amaliy mashqlarni bajaradi. Bu esa talabalarning faol ishtirokini ta'minlab, o'quv jarayonini interaktiv shaklga keltiradi.

Zamonaviy o'qitish uslublari

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'qitish samaradorligini oshirish uchun turli innovatsion metodlar qo'llaniladi. Ular orasida quyidagilar alohida ahamiyatga ega:

Interaktiv metodlar – talabalarning dars jarayonida faol ishtirokini ta'minlaydi. Masalan, bahs-munozara, guruhli ish, "aqliy hujum" va muammoli ta'lim metodlari.

Loyiha asosida o'qitish – talabalarning mustaqil tadqiqot olib borishiga imkon yaratadi.

Raqamli ta'lim texnologiyalari – multimedia, elektron platformalar, masofaviy ta'lim vositalari orqali o'qitish jarayonini boyitadi.

Hamkorlikda o'qitish – talabalar o'rtasida jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Mazkur metodlar "Flipped classroom" modeli bilan uyg'unlashganda ta'lim samaradorligi yanada oshadi.

"Flipped classroom" metodikasining afzalliklari

Ushbu metodika bir qator pedagogik afzalliklarga ega:

Birinchidan, talabalarning mustaqil o'rganish ko'nikmalari rivojlanadi. Chunki ular yangi bilimlarni darsdan oldin mustaqil ravishda o'zlashtiradi.

Ikkinchidan, dars vaqtida ko'proq amaliy mashg'ulotlar o'tkazish imkoniyati yaratiladi. Bu esa o'rganilgan bilimlarni chuqurroq mustahkamlashga yordam beradi.

Uchinchidan, talabalar o'rtasida hamkorlik muhiti shakllanadi. Guruhli muhokamalar va jamoaviy faoliyat o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantiradi.

To'rtinchidan, o'qituvchi talabalarga individual yondashish imkoniyatiga ega bo'ladi. Chunki dars jarayonida o'qituvchi ma'ruza o'qish bilan band bo'lmaydi, balki talabalarga maslahat berish va yo'naltirish bilan shug'ullanadi.

"Flipped classroom" metodikasini samarali qo'llashda raqamli texnologiyalar muhim rol o'ynaydi. Video darslar, elektron taqdimotlar, onlayn platformalar va interaktiv testlar o'quv jarayonini yanada qulay va samarali qiladi. Masalan, video darslar talabalarga mavzuni o'z tezligida o'rganish imkonini beradi. Talaba tushunmagan joyini qayta ko'rib chiqishi mumkin. Onlayn platformalar esa o'qituvchi va talabalar o'rtasida doimiy muloqot o'rnatishga yordam beradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini individualizatsiya qilish imkonini ham beradi. Har bir talaba o'z bilim darajasi va qiziqishiga mos materiallardan foydalanishi mumkin.

Shu bilan birga, "Flipped classroom" metodikasini joriy etishda ayrim muammolar ham uchrashi mumkin.

Birinchidan, barcha talabalar ham raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmashligi mumkin. Internet yoki texnik vositalarning yetishmasligi bu jarayonga to'sqinlik qilishi mumkin.

Ikkinchidan, o'qituvchilar uchun yuqori sifatli o'quv materiallarini tayyorlash ko'p vaqt va mehnat talab qiladi.

Uchinchidan, ba'zi talabalar darsdan oldin materiallarni o'rganmasligi mumkin. Bu esa dars jarayonining samaradorligini pasaytiradi.

Shu sababli, ushbu metodikani joriy etishda pedagogik rejalashtirish, texnik infratuzilma va talabalar motivatsiyasini oshirish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, "Flipped classroom" metodikasi zamonaviy ta'lim jarayonida muhim o'rin tutuvchi innovatsion pedagogik yondashuvlardan biridir. Ushbu metodika o'quv jarayonini talaba markazli shaklga keltirib, talabalarning mustaqil o'rganish, tanqidiy fikrlash va hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Zamonaviy o'qitish uslublari, xususan, interaktiv metodlar va raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashganda ushbu metodikaning samaradorligi yanada ortadi. Dars jarayonida nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash imkoniyati ta'lim sifatini oshiradi. Shu bilan birga, metodikani muvaffaqiyatli qo'llash uchun pedagoglarning malakasini oshirish, sifatli o'quv materiallarini yaratish va texnologik infratuzilmani rivojlantirish zarur. Kelajakda "Flipped classroom" modeli zamonaviy ta'lim tizimida yanada keng qo'llanilishi va o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etishga xizmat qilishi kutilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Tolipov O., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti. Toshkent, 2010.
2. Bergmann J., Sams A. Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day. International Society for Technology in Education, 2012.
3. Lage M., Platt G., Treglia M. Inverting the Classroom: A Gateway to Creating an Inclusive Learning Environment. The Journal of Economic Education, 2000.
4. Tucker B. The Flipped Classroom. Education Next, 2012.
5. Bishop J., Verleger M. The Flipped Classroom: A Survey of the Research. ASEE National Conference Proceedings, 2013.

